

Земельне право

УДК 349.6(477):504.06-047.36

DOI <https://doi.org/10.5281/zenodo.20407735>

Правове забезпечення державної системи моніторингу довкілля в Україні в контексті євроінтеграції

Данилюк Леся Романівна,

кандидат юридичних наук, доцент,

завідувач кафедри трудового, екологічного та аграрного права,

Карпатського національного університету імені Василя Стефаника,

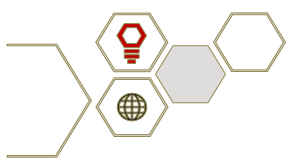
вул. Шевченка, 57, м. Івано-Франківськ, Україна, 76018,

<https://orcid.org/0000-0003-3201-8881>

Прийнято: 13.05.2026 | Опубліковано: 27.05.2026

Анотація. Правове забезпечення державної системи моніторингу довкілля в Україні розвивається дуже динамічно, розробляються та приймаються нові законодавчі акти, взято посилений курс на поступове наближення національної нормативної бази в галузі моніторингу довкілля до європейських підходів.

Попри високу академічну зацікавленість до теми моніторингу довкілля з боку різних наукових напрямів, все ж наростає прикладна потреба в організації саме еколого-правової розвідки щодо державної системи моніторингу довкілля в Україні. Це дасть змогу оцінити готовність вітчизняного законодавства в частині моніторингу довкілля до викликів сьогодення, завбачити подальші кроки, зважити ймовірні ризики в межах його адаптації до *acquis* ЄС. Виходячи з чого й обґрунтовується актуальність запропонованої теми статті.

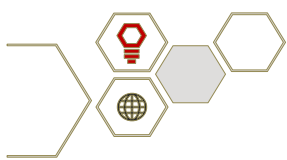

В дослідженні розглядається розвиток правового регулювання державної системи моніторингу довкілля в Україні в світлі міжнародного співробітництва та євроінтеграційних зобов'язань, аналізується його поточний стан і практичні інструменти реалізації функції моніторингу довкілля в Україні, закладаються підвалини щодо шляхів подальшого впорядкування відповідного законодавства.

Мета статті полягає в всебічному аналізі чинного правового забезпечення державної системи моніторингу довкілля в Україні та виокремленні векторів його потенційної модернізації беручи до уваги вимоги ЄС, згідно з Угодою про асоціацію.

Автор робить висновок, що державна система моніторингу довкілля в Україні потребує вироблення комплексних підходів до реформування та змін. Це обґрунтовується сукупністю взаємообумовлених причин, серед яких: євроінтеграція України, майбутні виклики повоєнної національної екологічної політики, об'єктивна необхідність в спроможності держави гарантувати стан екологічної безпеки й створенні безперешкодних можливостей для реалізації населенням екологічних прав. І хоча ми вже маємо певний прогрес, у напрямку функціонування державної системи моніторингу довкілля відповідність екологічному *acquis* ЄС наразі є тільки частковою, що передбачає подальші інтенсивні реформи в найближчі роки.

Ключові слова: моніторинг довкілля, управління в галузі охорони довкілля, охорона довкілля, забезпечення екологічної безпеки, право на безпечне довкілля, екологічна інформація, екологічні права, довкілльове законодавство, євроінтеграція, *acquis* ЄС.

Legal provision of the state environmental monitoring system in Ukraine in the context of European integration

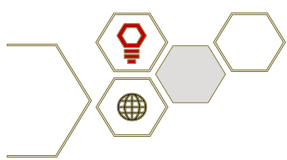
Lesia Danyliuk,

Candidate of Science in Law, Associate Professor,
Head of the Department of Labour, Environmental and Agricultural Law,
Vasyl Stefanyk Carpathian National University,
Shevchenka Street 57, Ivano-Fankivsk, Ukraine, 76018,
<https://orcid.org/0000-0003-3201-8881>

Abstract. The legal provision of the state environmental monitoring system in Ukraine is developing very dynamically, new legislative acts are being developed and adopted, and a strengthened course has been taken to gradually bring the national regulatory framework in the field of environmental monitoring closer to European approaches.

Despite the high academic interest in the topic of environmental monitoring from various scientific directions, there is still a growing applied need for organizing ecological and legal exploration regarding the state system of environmental monitoring in Ukraine. This will make it possible to assess the readiness of domestic legislation in the field of environmental monitoring to meet today's challenges, foresee further steps, and weigh the likely risks within the framework of its adaptation to the EU acquis. Based on this, the relevance of the proposed topic of the article is justified.

The study examines the development of legal regulation of the state environmental monitoring system in Ukraine in the light of international cooperation and European integration obligations, analyzes its current state and practical tools for implementing the environmental monitoring function in Ukraine, and lays the foundation for ways to further arrangement the relevant legislation.

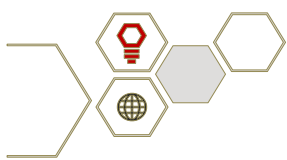

The purpose of the article is to comprehensively analyze the current legal framework for the state environmental monitoring system in Ukraine and identify vectors for its potential modernization, taking into account EU requirements, in accordance with the Association Agreement.

The author concludes that the state environmental monitoring system in Ukraine requires the development of comprehensive approaches to reform and change. This is justified by a set of interrelated reasons, including: Ukraine's European integration, future challenges of the post-war national environmental policy, the objective need for the state's ability to guarantee the state of environmental safety and create unhindered opportunities for the population to realize environmental rights. And although we have already made some progress, in the direction of the functioning of the state environmental monitoring system, compliance with the EU environmental acquis is currently only partial, which implies further intensive reforms in the coming years.

Keywords: environmental monitoring, management in the field of environmental protection, environmental protection, ensuring environmental safety, the right to a safe environment, environmental information, environmental rights, environmental legislation, European integration, EU acquis.

Постановка проблеми. Моніторинг довкілля є однією з ключових функцій в галузі управління довкіллям. Її реалізація характеризується складністю та об'ємністю як з точки зору необхідних управлінських рішень й завдань, так і з позиції затребуваного ефективного поєднання правових, організаційних, технічних і інших задач. Крім цього, вважаємо, що про належність та дієвість системи моніторингу довкілля мають свідчити не формальні звіти й узагальнена статистика уповноважених суб'єктів, а практична своєчасність моніторингу, реальна обізнаність населення з його результатами, широке залучення громадськості до вдосконалення системи моніторингу довкілля та суміжних процесів.

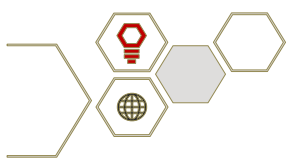
Враховуючи специфіку суспільних відносин, які є предметом довкіллевого права, їх комплексний і мультидисциплінарний характер (включають взаємодію права, екології, економіки тощо), транскордонне значення довкіллевих загроз і необхідність взаємного співробітництва держав, відповідне національне законодавство вимагає узгодження з прийнятими та визнаними міжнародними механізмами. Водночас підписання Угоди про асоціацію знаменує новий етап для довкіллевого законодавства України. Його можна охарактеризувати як час новітніх трансформацій змісту, а подекуди й докорінних змін суті норм довкіллевих актів, цілісного реформування довкіллевого сектору, впровадження європейських довкіллевих стандартів в Україні [1].

Безумовно, що такі перебудови суттєво зачепили й державну систему моніторингу довкілля. Більше того, вона є однією з головних сфер очікуваного впливу та пріоритетним напрямком імплементації європейських моделей моніторингу довкілля в Україні.

Відтак закономірним є той факт, що правове забезпечення державної системи моніторингу довкілля в Україні розвивається дуже динамічно, розробляються та приймаються нові законодавчі акти, взято посилений курс на поступове наближення національної нормативної бази в галузі моніторингу довкілля до європейських підходів.

Виходячи з цього й обґрунтовується актуальність запропонованої теми статті. В дослідженні розглядається розвиток правового регулювання державної системи моніторингу довкілля в Україні в світлі міжнародного співробітництва та євроінтеграційних зобов'язань, аналізується його поточний стан і практичні інструменти реалізації функції моніторингу довкілля в Україні, закладаються підвалини щодо шляхів подальшого впорядкування відповідного законодавства.

Аналіз останніх досліджень і публікацій демонструє, що питання моніторингу довкілля в Україні є предметом наукових розробок представників

вітчизняної науки як у правовій (Бредіхіна В. Л. і інші [2], Квасніцька О. О. [3], Сливка М. М. [4], Трегуб О. А. [5]), так і в управлінській (Іванів М. і інші [6]), екологічній (Васенко О. Г. і інші [7]), економічній (Самусевич Я. В. і інші [8]) площинах, що складають доктринальне підґрунтя даної роботи.

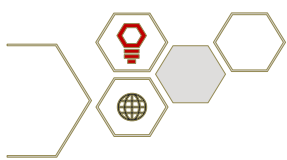
Однак тема сучасних умов і перспектив розвитку правових засад функціонування державної системи моніторингу довкілля в Україні в контексті євроінтеграції не є достатньо висвітленою в наукових доробках, а здебільшого розвинена на рівні аналітичних матеріалів, статистичних звітів тощо. Тому обраний напрям наукового пошуку є актуальним і затребуваним.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Державна система моніторингу довкілля в Україні є стратегічним курсом для проведення реформ і запуску змін. Першочергово це обумовлено євроінтеграційними процесами й тільки посилилось в умовах воєнного стану та в перспективах повоєнного відновлення.

Попри об'єктивні теоретико-правові потреби в сталому оновленні та безперебійному функціонуванні державної системи моніторингу довкілля в Україні, від належного втілення цієї функції управління в галузі охорони довкілля залежить практична здатність держави забезпечувати екологічну безпеку, можливість населення реалізовувати свої екологічні права (право на безпечне довкілля, право на доступ до екологічної інформації та інші).

Й хоча ми бачимо високу академічну зацікавленість до теми моніторингу довкілля з боку різних наукових напрямів, все ж наростає прикладна потреба в організації саме еколого-правової розвідки щодо державної системи моніторингу довкілля в Україні. Це дасть змогу оцінити готовність вітчизняного законодавства в частині моніторингу довкілля до викликів сьогодення, завбачити подальші кроки, зважити ймовірні ризики в межах його адаптації до *acquis* ЄС.

Ціль презентованого дослідження полягає в всебічному аналізі чинного правового забезпечення державної системи моніторингу довкілля в

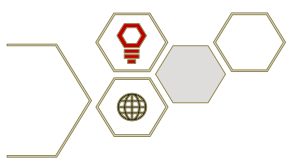
Україні та виокремленні векторів його потенційної модернізації беручи до уваги вимоги ЄС, згідно з Угодою про асоціацію.

Очікується, що за його результатами вдасться встановити актуальну відповідність законодавства України щодо моніторингу довкілля стандартам ЄС, а також окреслити ключові завдання по його наближенню до *acquis* ЄС.

Виклад основного матеріалу дослідження. Якщо говорити про глобальний (міжнародний) рівень зобов'язань щодо моніторингу довкілля й документів, розроблених для його забезпечення, то тут спостерігаємо спроби його здійснення радше по окремих напрямках і об'єктах. Наприклад, Конвенція про транскордонне забруднення повітря на великі відстані (1979), Базельська конвенція про контроль за транскордонним перевезенням небезпечних відходів та їх видаленням (1989), Конвенція про оцінку впливу на навколишнє середовище у транскордонному контексті (1991), Рамкова конвенція ООН про зміну клімату (1992), а також Кіотський протокол (1997) і Паризька угода (2015), Конвенція про біологічне різноманіття (1992), Конвенція про доступ до інформації, участь громадськості в процесі прийняття рішень та доступ до правосуддя з питань, що стосуються довкілля (Орхуська Конвенція) (1998), Стокгольмська конвенція про стійкі органічні забруднювачі (2001) та інші.

У галузі охорони довкілля міжнародні стандарти моніторингу встановлюються різними організаціями, зокрема OECD (Організація економічного співробітництва та розвитку), UNECE (Європейська економічна комісія ООН), EEA (Європейське агентство з охорони довкілля), ISO (Міжнародна організація зі стандартизації) та іншими [9, с. 5].

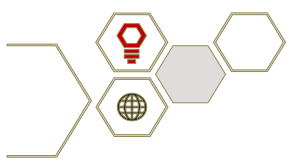
OECD розробляє міжнародні стандарти та рекомендації для моніторингу різних сфер, зокрема екології, економіки та енергетики. Основні документи: OECD Environmental Performance Reviews – оцінка та рекомендації для країн щодо ефективності екологічної політики; OECD Guidelines on Environmental Indicators – стандарти для моніторингу та оцінки екологічних показників;

OECD Principles on Water Governance – регулювання моніторингу якості води; OECD Guidelines for Multinational Enterprises – рекомендації щодо корпоративної відповідальності, включаючи екологічний моніторинг [9, с. 6]. UNECE розробляє стандарти моніторингу, зокрема в екологічній сфері та енергетиці: Aarhus Convention – зобов’язує держави забезпечувати громадський доступ до екологічної інформації; Convention on Long-Range Transboundary Air Pollution – встановлює правила моніторингу атмосферного забруднення; Water Convention – встановлює механізми моніторингу водних ресурсів; Environmental Monitoring and Assessment – стандарти оцінки стану довкілля [9, с. 7]. Стандарти ISO – міжнародні стандарти для моніторингу екологічних показників: ISO 14001:2015 – системи екологічного менеджменту, включаючи моніторинг забруднення; ISO 14031:2013 – оцінка екологічної ефективності та показників; ISO 14604-1:2019 – вимірювання та моніторинг парникових газів. ISO 5667-1:2020 – стандарти відбору проб води; ISO 10381-1:2002 – моніторинг ґрунтів. [9, с. 9].

Серед актів законодавства ЄС у сфері охорони довкілля й природокористування, також можна відокремити Директиви що регулюють сферу моніторингу: Директива 2000/60/ЄС, яка встановлює межі для дій Співтовариства у сфері водної політики (Водна рамкова директива); Директива 2008/50/ЄС про якість атмосферного повітря та чистіше повітря для Європи; Директива 2004/107/ЄС про миш’як, кадмій, ртуть, нікель і поліциклічні ароматичні вуглеводні в атмосферному повітрі; Директива 2010/75/ЄС про промислові викиди (комплексне запобігання і контроль забруднень) (переглянута); Директива 2008/98/ЄС про відходи та про скасування деяких Директив; Директива 1999/31/ЄС про захоронення відходів [10, с. 30–31].

Європейське агентство з охорони довкілля (EEA) координує моніторинг довкілля в ЄС та розробляє методологічні рекомендації: European Environment Information and Observation Network (EIONET) – мережа для збору та аналізу

екологічних даних; Copernicus Land Monitoring Service – супутниковий моніторинг землекористування та змін клімату; EEA Indicator Framework – система екологічних індикаторів для оцінки стану довкілля [9, с. 8].

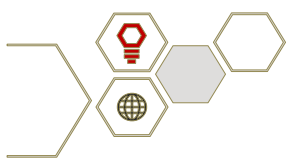
Законодавство України в сфері моніторингу довкілля являє собою систему нормативно-правових актів, які покликані встановити рамкові засади для здійснення відповідної діяльності, а відтак деталізувати процедуру її здійснення.

Так, правовою базою для функціонування системи моніторингу довкілля в Україні є Закон України «Про охорону навколишнього природного середовища» [11], який у ч. 1 ст. 22 закріплює, що: «З метою забезпечення збору, обробки, збереження та аналізу інформації про стан навколишнього природного середовища, прогнозування його змін та розробки науково обґрунтованих рекомендацій для прийняття ефективних управлінських рішень в Україні створюється система державного моніторингу навколишнього природного середовища».

Наступним спеціальним документом у цій сфері є Положення про державну систему моніторингу довкілля [12]. В ньому представлено визначення державної системи моніторингу довкілля й системи моніторингу, встановлено принципи її створення та функціонування, узагальнено суб'єктів здійснення моніторингу довкілля. Також у Положенні деталізовано основну мету й завдання системи моніторингу, окреслено її організацію та функціонування, прописано взаємовідносини суб'єктів системи моніторингу.

Варто зауважити, що додатково підзаконними актами сьогодні регулюється порядок здійснення державного моніторингу вод [13], атмосферного повітря [14], земель [15], ґрунтів на землях сільськогосподарського призначення [16].

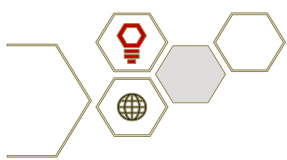
Євроінтеграція України є ключовим зовнішнім стимулом для модернізації довкіллевого законодавства України, приведення його у відповідність до *acquis communautaire*. Європейський підхід в довкіллевому

праві, зокрема, передбачає: інтеграцію екологічної політики в усі сектори суспільного розвитку (промисловість, сільське господарство, транспорт, енергетика, інші); пріоритет превентивних механізмів перед каральними; участь громадськості як необхідний елемент процесу ухвалення екологічно важливих рішень [17, с. 65].

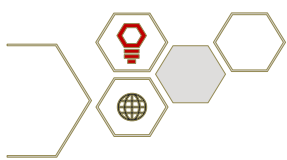
Існуюча система моніторингу довкілля базується на виконанні розподілених функцій її суб'єктами і складається з підпорядкованих їм підсистем. Кожна підсистема на рівні окремих суб'єктів системи моніторингу має свою структурно-організаційну, науково-методичну та технічну бази [18]. Однак чинна система не може в повній мірі забезпечити вирішення основних проблем у сфері охорони навколишнього природного середовища, зокрема: неефективна взаємодія галузевих складових системи моніторингу довкілля; відсутність оперативного реагування на виникнення, попередження та мінімізацію ризиків пов'язаних із забрудненням довкілля та його шкідливим впливом на здоров'я людини; недостатня реалізація права доступу до екологічної інформації; відсутня взаємодія державної системи моніторингу довкілля України з аналогічними системами держав-членів ЄС [19].

Відтак удосконалення проведення моніторингу стану навколишнього природного середовища фігурує серед очікуваних результатів імплементації в українське законодавство Екологічного аспис Європейського Союзу [20, с. 25]. Комплексний моніторинг довкілля виокремлювався попереднім профільним міністерство (Міністерство захисту довкілля та природних ресурсів України) [21] як галузь активного проведення поточних реформ. А фахові правозахисні громадські організації відносять нездійснені горизонтальні реформи, зокрема моніторинг, і необхідність продовжувати роботу над підзаконними актами у сфері якості та впровадження моніторингу атмосферного повітря до довкіллевих проблем, які потребують нагального вирішення в Україні [22, с. 5, с. 7].

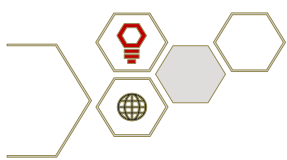
В Звіті про виконання Угоди про асоціацію між Україною та Європейським Союзом за 2024 рік у частині Навколишнє середовище та цивільний захист Україна вказує на досягнення 83% загального прогресу, в тому числі 3% за звітний період [23, с. 5, с. 97]. Для виконання Угоди про асоціацію та наближення національного законодавства до права ЄС у частині вдосконалення державної системи моніторингу довкілля впродовж 2024 року в Україні: прийнято Закон України «Про інтегроване запобігання та контроль промислового забруднення», внесено зміни до Порядку здійснення державного моніторингу в галузі охорони атмосферного повітря й до деяких постанов Кабінету Міністрів України з питань здійснення моніторингу вод, затверджено Порядок проведення моніторингу загроз хімічній безпеці та виявлення їх джерел [23, с. 97–99].

Також у 2024 році затверджені нові Порядок функціонування державної системи моніторингу довкілля та її підсистем [24], Порядок проведення моніторингу земель і ґрунтів [25], що наберуть чинності через шість місяців з дня скасування чи припинення воєнного стану й замінять нормативно-правові акти, які регулюють на разі відповідні правовідносини. Тоді ж набере чинності Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо державної системи моніторингу довкілля, інформації про стан довкілля (екологічної інформації) та інформаційного забезпечення управління у сфері довкілля» [26], яким, серед іншого, передбачено впровадження ряду новацій у Законі України «Про охорону навколишнього природного середовища», зокрема в частині державної системи моніторингу. Наприклад, у його площину вводиться поняття державної системи моніторингу довкілля, структуруються її підсистеми (атмосферне повітря, води, землі й ґрунти, ліси, біологічне та ландшафтне різноманіття, відходи, геологічне середовище, фізичні фактори), встановлюються її рівні (національний (державний), регіональний, локальний (місцевий), об'єктовий). Всі ці кроки зумовлені зобов'язаннями України по імплементації європейських стандартів

моніторингу довкілля в вітчизняне законодавство й практику згідно з Угодою про асоціацію та похідними від неї документами. Ще раніше з цією ж метою були розроблені та уже на сьогодні введені в дію Порядок здійснення державного моніторингу вод [13] і Порядок здійснення державного моніторингу в галузі охорони атмосферного повітря [14]. Однак звісно, що ці порядки наразі не є досконалими й вподальшому також потребуватимуть змін і доповнень, виходячи з посилення етапів євроінтеграції.

Так, 1 квітня 2026 року постановою Кабінету Міністрів України № 438 було затверджено Національну програму адаптації законодавства України до права Європейського Союзу (*acquis* ЄС) [27]. Розділ 27 Програми присвячений як раз довкіллю та змінам клімату й охоплює понад сто сторінок завдань по наближенню до стандартів ЄС. Серед яких у сфері моніторингу можна виокремити цілі в вигляді імплементації: Директиви 2008/50/ЄС про якість атмосферного повітря та чистіше повітря для Європи; Директиви 2004/107/ЄС щодо миш'яку, кадмію, ртуті, нікелю та поліциклічних ароматичних вуглеводнів в атмосферному повітрі, зі змінами; Директиви 2009/90/ЄС, що встановлює, відповідно до Директиви 2000/60/ЄС, технічні специфікації для хімічного аналізу та моніторингу стану води; Директиви 2008/56/ЄС про встановлення рамок діяльності Співтовариства у сфері екологічної політики щодо морського середовища (Рамкова директива про морську стратегію); Директиви 2017/845 про внесення змін до Директиви 2008/56/ЄС щодо орієнтовних переліків елементів, які мають бути враховані під час підготовки морських стратегій; Директиви 2008/105/ЄС про встановлення екологічних нормативів якості у сфері водної політики, що вносить зміни та скасовує Директиви 82/176/ЄЕС, 83/513/ЄЕС, 84/156/ЄЕС, 84/491/ЄЕС, 86/280/ЄЕС та вносить зміни до Директиви 2000/60/ЄС; Імплементаційного рішення Комісії від 26 червня 2014 року щодо форматів звітування про національні програми з імплементації Директиви 91/271/ЄЕС; Регламенту 2024/1991 про відновлення природи та внесення змін до Регламенту 2022/869; Регламенту

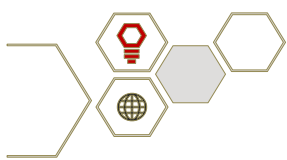
2019/1021 про стійкі органічні забруднювачі; окремих актів права Європейського Союзу у сфері встановлення схеми торгівлі квотами на викиди парникових газів у межах Союзу, створення та функціонування резерву стабільності ринку, а також механізму коригування на кордоні вуглецю; Директиви 2025/2360 про моніторинг ґрунту та стійкість (Закон про моніторинг ґрунту); Делегованого Регламенту 2025/2188, що доповнює Регламент 2024/1991 шляхом встановлення науково обґрунтованого методу моніторингу різноманіття запилювачів та популяцій запилювачів; а також забезпечення якості, точності та простежуваності вимірювань під час здійснення моніторингу в галузі охорони атмосферного повітря. Звичайно, що кожна з вказаних цілей деталізується в Програмі через спеціальні завдання, а також строки їх виконання й відповідальних за це суб'єктів.

Щодо практичних аспектів використання результатів моніторингу довкілля, то серед найшвидших і найпростіших інструментів доступу до екологічної інформації в Україні, отриманої з даних моніторингу, потрібно відзначити онлайн-портали екологічного моніторингу.

З-поміж найзручніших діють такі онлайн ресурси як: ЕкоСистема, Єдиний реєстр з оцінки впливу на довкілля, ЕкоЗагроза, Портал відкритих даних [9, с. 38]. І так само онлайн-ініціативи громадського моніторингу довкілля, а саме: SaveEcoBot, EcoCity, OpenStreetMap / Ushahidi [9, с. 71].

Також зараз з'являється все більше еколого-правових досліджень про роль й особливості використання технологій штучного інтелекту в довкіллевому управлінні та впровадженні систем ефективного моніторингу довкілля зокрема [2; 28].

Висновки. Отож, державна система моніторингу довкілля в Україні потребує вироблення комплексних підходів до реформування та змін. Це обґрунтовується сукупністю взаємообумовлених причин, серед яких: євроінтеграція України, майбутні виклики повоєнної національної екологічної політики, об'єктивна необхідність в спроможності держави гарантувати стан

екологічної безпеки й створенні безперешкодних можливостей для реалізації населенням екологічних прав.

Потрібно констатувати факт, що питання Розділу 27 «Довкілля та зміна клімату» Національної програми адаптації законодавства України до права Європейського Союзу (acquis ЄС) є одними з ключових і найскладніших у контексті всього євроінтеграційного курсу України. Й хоча ми вже маємо певний прогрес, у напрямку функціонування державної системи моніторингу довкілля відповідність екологічному acquis ЄС наразі є тільки частковою, що передбачає подальші інтенсивні реформи в найближчі роки.

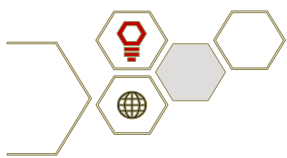
Список використаних джерел

1. Данилюк Л. Р., Яремак З. В. Стан імплементації принципів довкілльового права ЄС у довкілльове законодавство України. *Український політико-правовий дискурс*. Миколаїв, 2025. № 17. DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.17821713>.

2. Бредіхіна В. Л., Бацман Ю. В., Толкуца К. Р. Особливості використання технологій штучного інтелекту в управлінні природними ресурсами та забезпеченні екологічної безпеки. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Право*. Ужгород, 2025. Випуск 88. Том 2. С. 186–193. DOI: <https://doi.org/10.24144/2307-3322.2025.88.2.25>.

3. Квасніцька О. О. Правова природа містобудівного моніторингу. *Український політико-правовий дискурс*. Миколаїв, 2025. № 13. DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.16731650>.

4. Сливка М. М. Екологічний моніторинг та оцінка впливу на довкілля як функції управління у сфері охорони навколишнього природного середовища. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Право*. Ужгород, 2025. Випуск 91. Том 2. С. 256–261. DOI: <https://doi.org/10.24144/2307-3322.2025.91.2.33>.

5. Трегуб О. А. Розбудова системи моніторингу довкілля в умовах війни та повоєнної трансформації: правовий погляд. *Науково-практичний журнал «Екологічне право»*. Київ, 2024. Випуск 1–2. С. 50–57. DOI: <https://doi.org/10.37687/2413-7189.2024.1-2.9>.

6. Іванків М., Качмар Н., Дацко Т., Дидів А., Бальковський В., Городиська І. Екологічний моніторинг Львівщини як ключовий інструмент забезпечення сталого розвитку регіону та мінімізації екологічних ризиків. *Вісник Львівського національного університету природокористування. Серія «Агронімія»*. Дубляни, 2025. № 25. С. 30–36. DOI: <https://doi.org/10.31734/agronomy2025.29.030>.

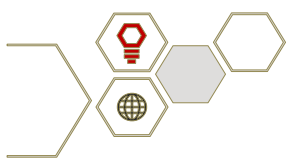
7. Васенко О. Г., Карлюк А. А., Черба О. В. Сучасний стан системи моніторингу довкілля в Україні. *Екологічні науки*. Київ, 2023. Випуск 6 (51). С. 73–77. DOI: <https://doi.org/10.32846/2306-9716/2023.eco.6-51.11>.

8. Самусевич Я. В., Теницька І. А., Новикова Д. А. Екологічний контроль, моніторинг та аудит: нормативно-правове забезпечення та механізм реалізації в Україні. *Сталий розвиток економіки*. Хмельницький, 2023. № 2 (47). С. 196–202. DOI: <https://doi.org/10.32782/2308-1988/2023-47-28>

9. Офіс сталих рішень. Віртуальна академія «Ecoeducation». Моніторинг довкілля та оцінка впливу. 140 с. URL: <https://ukraine-oss.com/wp-content/uploads/2025/09/vse-pro-monitoring-dovkillya-v-ukrayini-ta-yes-.pdf> (дата звернення: 13.04.2026).

10. Міністерство захисту довкілля та природних ресурсів України. Команда підтримки реформ. Моніторинг довкілля. Аналітична записка щодо стану та перспектив розвитку державної системи моніторингу довкілля. 119 с. URL: https://mepr.gov.ua/wp-content/uploads/2023/02/Monitoring-Green-Paper_15_02_2022.pdf (дата звернення: 13.04.2026).

11. Про охорону навколишнього природного середовища: Закон України від 25.06.1991 р. № 1264-XII. Дата оновлення: 08.08.2025. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1264-12> (дата звернення: 13.04.2026).

12. Про затвердження Положення про державну систему моніторингу довкілля: постанова Кабінету Міністрів України від 30.03.1998 р. № 391. Дата оновлення: 18.12.2025. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/391-98-%D0%BF#Text> (дата звернення: 13.04.2026).

13. Про затвердження Порядку здійснення державного моніторингу вод: постанова Кабінету Міністрів України від 19.09.2018 р. № 758. Дата оновлення: 26.12.2025. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/758-2018-%D0%BF#Text> (дата звернення: 13.04.2026).

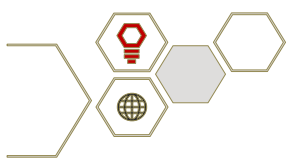
14. Деякі питання здійснення державного моніторингу в галузі охорони атмосферного повітря: постанова Кабінету Міністрів України від 14.08.2019 р. № 827. Дата оновлення: 11.05.2024. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/827-2019-%D0%BF#Text> (дата звернення: 13.04.2026).

15. Про затвердження Положення про моніторинг земель: постанова Кабінету Міністрів України від 20.08.1993 р. № 661. Дата оновлення: 14.11.2019. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/661-93-%D0%BF/ed20191114#Text> (дата звернення: 13.04.2026).

16. Про затвердження Положення про моніторинг ґрунтів на землях сільськогосподарського призначення: наказ Міністерства аграрної політики України від 26.02.2004 р. № 51. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0383-04#Text> (дата звернення: 13.04.2026).

17. Малишева Н. Р. Еволюція феномену реалізації довкіллевого законодавства під впливом сучасних викликів і загроз. *Альманах права*. 2025. Випуск 16. С. 61–68. DOI: <https://doi.org/10.33663/2524-017X-2025-16-61-68>.

18. Міністерство захисту довкілля та природних ресурсів України. Екологічний моніторинг довкілля. URL: <https://mepr.gov.ua/diyalnist/napryamky/ekologichnyj-monitoryng/ekologichnyj-monitoryng-dovkillya/> (дата звернення: 13.04.2026).

19. Міністерство захисту довкілля та природних ресурсів України. Комплексний моніторинг довкілля. URL: <https://mepr.gov.ua/diyalnist/reformy/kompleksnyj-monitoryng-dovkillya/> (дата звернення: 13.04.2026).

20. Дослідницька служба Верховної Ради України. Концепція адаптації природоохоронного законодавства України до екологічного надбання Європейського Союзу («The EU Environmental Acquis»). 26 с. URL: <https://research.rada.gov.ua/uploads/documents/32271.pdf> (дата звернення: 13.04.2026).

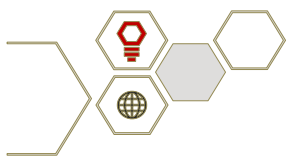
21. Міністерство захисту довкілля та природних ресурсів України. Реформи. URL: <https://mepr.gov.ua/diyalnist/reformy/> (дата звернення: 13.05.2026).

22. Екологія–Право–Людина. Візія екологічної політики України: аналітичний документ. 14 с. URL: <https://epl.org.ua/wp-content/uploads/2025/07/Viziya-ekologichnoi-polityky-Ukrai-ny.pdf> (дата звернення: 13.04.2026).

23. Звіт про виконання Угоди про асоціацію між Україною та Європейським Союзом за 2024 рік. 147 с. URL: <https://www.kmu.gov.ua/storage/app/sites/zvit-pro-vikonannia-ugodi-pro-asociaciiu-za-2024-rik.pdf> (дата звернення: 13.05.2026).

24. Деякі питання функціонування державної системи моніторингу довкілля та її підсистем: постанова Кабінету Міністрів України від 13.06.2024 р. № 684. Дата оновлення: 18.12.2025. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/684-2024-%D0%BF#Text> (дата звернення: 13.04.2026).

25. Про затвердження Порядку проведення моніторингу земель і ґрунтів: постанова Кабінету Міністрів України від 23.07.2024 р. № 848. Дата оновлення: 18.12.2025. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/848-2024-%D0%BF#Text> (дата звернення: 13.04.2026).

26. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо державної системи моніторингу довкілля, інформації про стан довкілля (екологічної інформації) та інформаційного забезпечення управління у сфері довкілля: Закон України від 20.03.2023 р. № 2973-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2973-20#Text> (дата звернення: 13.04.2026).

27. Про затвердження Національної програми адаптації законодавства України до права Європейського Союзу (acquis ЄС): постанова Кабінету Міністрів України від 01.04.2026 р. № 438. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/438-2026-%D0%BF#Text> (дата звернення: 13.04.2026).

28. Дудінов І. В. Правове регулювання використання штучного інтелекту в довкіллевому управлінні України. *Часопис Київського університету права*. Київ, 2025. № 3. С. 37–41. DOI: <https://doi.org/10.36695/2219-5521.3.2025.6>.